



Національний технічний університет України  
«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ  
імені ІГОРЯ СІКОРСЬКОГО»



Кафедра  
соціології

## Ненасильницьке спілкування: міждисциплінарний підхід і реальна конфліктність

### Робоча програма навчальної дисципліни (Силабус)

#### Реквізити навчальної дисципліни

Рівень вищої освіти	Перший (бакалаврський)
Галузь знань	Соціальні та поведінкові науки
Спеціальність	054 Соціологія
Освітня програма	Врегулювання конфліктів і медіація
Статус дисципліни	Вибіркова
Форма навчання	очна(денна)
Рік підготовки, семестр	3(5 семестр)
Обсяг дисципліни	4 кредити ЄКТС (120 годин): 18 годин лекцій, 36 годин семінарів, 66 годин самостійна робота
Семестровий контроль/ контрольні заходи	Залік, МКР
Розклад занять	<a href="https://schedule.kpi.ua/">https://schedule.kpi.ua/</a>
Мова викладання	Українська
Інформація про керівника курсу / викладачів	Лектор: старший викладач, Василець Ольга Іванівна, +38063 872261938, +38 098 42 946 73 ovasylec@gmail.com семінарські заняття: старший викладач, Казьмірова Оксана Миколаївна,
Розміщення курсу	Google Classroom

#### Програма навчальної дисципліни

##### 1. Опис навчальної дисципліни, її мета, предмет вивчення та результати навчання

Навчальна дисципліна спрямована до формування критичного та системного бачення взаємозв'язків між процесами соціалізації та індивідуалізації, до моделювання критичних моментів у цих взаємодіях на сучасному етапі людського розвитку; до вибудови прогностичних карт взаємоадаптації спільнот та особи у суперечливій єдності інноваційності та наступності, пристосування і перетворення, творчості як її сутнісних складових. Освоєння технології комунікації (ННС), яка поєднує переговорні навички та знання з конфліктології. Пропонує опанувати мистецтво розуміння себе та свого співрозмовника, вміння висловлювати свої потреби та розуміти потреби іншої людини, вміння вибудовувати партнерство в складних життєвих та робочих ситуаціях,

## **2. Пререквізити та постреквізити дисципліни (місце в структурно-логічній схемі навчання за відповідною освітньою програмою)**

Пререквізити: базові знання з загальної соціології, соціальної психології, соціології конфлікту та соціальних комунікацій.

Постреквізити: вивчення дисципліни сприяє розвитку комунікативних і аналітичних навичок студентів, поглиблює розуміння механізмів ненасильницької взаємодії та управління конфліктами і може бути використане під час опанування фахових дисциплін, а також у подальшій навчальній і професійній діяльності.

## **3. Зміст навчальної дисципліни**

### **Розділ 1 Основи ненасильницького спілкування**

Тема 1.1. Знайомство з ненасильницьким спілкуванням (ННС). Ненасильницьке спілкування як технологія попередження та розв'язання конфлікту.

Тема 1.2. Процес ненасильницького спілкування. Застосування ненасильницького спілкування в нашому житті.

Тема 1.3. Спостереження без оцінювання. Висловлення почуттів емпатійне сприймання.

### **Розділ 2. Вирішення конфліктів за допомогою медіації та ненасильницького спілкування**

Тема 2.1. Вирішення конфліктів шляхом ненасильницького спілкування

Тема 2.2. Кроки ненасильницького спілкування для розв'язання конфліктів

Тема 2.3. Ненасильницького спілкування та роль медіатора

Тема 2.4. Потреби, стратегії в ненасильницькому спілкуванні

## **4. Навчальні матеріали та ресурси**

Для успішного вивчення дисципліни достатньо опрацювати навчальний матеріал, який викладається на лекціях, а також ознайомитись з:

### **Рекомендована література**

#### **4.1. Базова**

1. Сєдашова О. А., Карпова О. М. Медіація. Уа: нові підходи та інструменти менеджменту конфліктів у сучасних умовах / колективна монографія партнерів проєкту Erasmus+ MEDIATS 599010-EPP-1-2018-1-NL-EPPKA2-CBHE-JP ; за ред. О. А. Сєдашової, О. М. Карпової. – Київ : Університет економіки та права «КРОК», 2022. – 185 с. – ISBN 978-966-170-073-3. – УДК 005.574.
2. Лемперер А., Зальцер Ж., Колсон О., Кордунян І., Пекар М., Коган Ю. Зцілення ран конфлікту. Медіація може допомогти / пер. з англ. І. Кордунян. — Київ : РАЦІО, 2024. — 344 с. — ISBN 978-617-95350-8-6. — URL: <https://www.mediation-help.com/wp-content/uploads/2024/09/zcilennya-ran-konfliktu-.pdf>
3. Гаврилюк Р. О., Пацурківський П. С. Медіація як цінність : монографія / Р. О. Гаврилюк, П. С. Пацурківський. – Чернівці : Чернів. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2023. – 466 с. – УДК Г 124, П 218.
4. Міжнародний медіатор. Посібник / Дьозе Паскаль да Роша. – Київ, 2021. – 224 с.

#### 4.2. Допоміжна Додаткова література.

1. Розенберг М. Ненасильницьке спілкування. Мова життя / М. Розенберг ; чит. О. Ігнатуша, О. Ганцяк-Каськів. – [Аудіокнига]. – 2020–2023. – 9 год. 39 хв. – Психологія, стосунки, мотивація і саморозвиток.
2. Розенберг Б. Маршалл Ненасильницьке спілкування: мова життя / М.Б. Розенберг; пер. з англ.. О.І.Олійник. – Харків: Вид-во «Ранок», 2020. – 256 с.
3. Навчально-методичний посібник «Розбудова миру. Профілактика і вирішення конфлікту з використанням медіації: соціально-педагогічний аспект». – [Навч.- метод. посібник] / К.: ФОП Стеценко В.В. – 2016 Режим доступу: [http://www.la-strada.org.ua/ucp\\_mod\\_library\\_showcategory\\_65.html](http://www.la-strada.org.ua/ucp_mod_library_showcategory_65.html)
4. Комплект освітніх програм «Вирішення конфліктів мирним шляхом. Базові навички медіації». – К.: – 2018. – 140 с. Режим доступу: <https://bit.ly/32AKTTK>
5. Створення системи служб порозуміння для впровадження медіації за принципом «рівний-рівному/рівна-рівній» та вирішення конфліктів мирним шляхом у закладах освіти. – К.: ФОП Нічога С.О.. – 2018. – 174 с. Режим доступу: <https://bit.ly/37XOBrr>
6. Rosenberg, Marshall B. (2005). Speak Peace in a World of Conflict. Puddledancer Press.
7. Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе. Базові навички медіації однолітків. Навчально-методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Левченко К.Б., Матвійчук М.М., Дацко О.В. – К.: ФОП Нічога С.О. – 2020. – 200 с.
8. Протидія булінгу в закладі освіти: системний підхід. Методичний посібник. / Андрєєнкова В.Л., Мельничук В.О., Калашник О.А. – К.: ТОВ «Агентство «Україна», 2019. – 132 с. Режим доступу: <https://bit.ly/2PsZ3AR>
9. Електронний курс «Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе». Посилання для онлайн користування курсом – <https://bit.ly/390Sqxf>
10. Навчальний відеокурс «Медіація однолітків. Вирішую конфлікти та будує мир навколо себе» Режим доступу: <https://drive.google.com/drive/folders/1IWMxvBHTrdJHQTa0-0zokPaYdy54bKUx?usp=sharing>
11. [https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020\\_T1/about](https://courses.prometheus.org.ua/courses/course-v1:OSCE+DIAL101+2020_T1/about)
12. [https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:OSCE\\_EDERA+Med\\_101+2020/about](https://courses.ed-era.com/courses/course-v1:OSCE_EDERA+Med_101+2020/about)
13. [https://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2020/02/3.Koleso\\_emotsij\\_Wheel\\_of\\_Emotions.pdf](https://nus.org.ua/wpcontent/uploads/2020/02/3.Koleso_emotsij_Wheel_of_Emotions.pdf)

#### 4.3. Інформаційні ресурси

1. <https://www.cnvc.org/> Міжнародний центр ненасильницького спілкування
2. [https://dignityspace.org/-](https://dignityspace.org/) Український центр Ненасильницького спілкування та примирення «Простір Гідності»
3. <http://www.socio-journal.kpi.kiev.ua/> - Вісник КПІ ім. Ігоря Сікорського. Соціологія. Політологія. Право.
4. <http://www.nbuv.gov.ua> – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського.

### Навчальний контент

#### 5. Методика опанування навчальної дисципліни (освітнього компонента)

##### Лекційні заняття

**Лекція 1. Тема 1.1. Знайомство з ненасильницьким спілкуванням. Ненасильницьке спілкування як технологія попередження та розв'язання конфлікту.**

Соціологічний вимір. Проблема трансформації якостей у процесах соціалізації-індивідуалізації, кореляція між особистісними смислами та суспільно-значущими цінностями, специфіка сучасного етапу розвитку соціальної практики. З найомство з Маршалом Розенбергом та його творчим доробком. Принципи ненасильницького спілкування.

**СРС:** Чотири правила спілкування без агресії. Гуманістична філософія Махатми Ганді. Метод клієнт-центрованої психотерапії Карла Роджерса.

## **Лекція 2. Тема 1.2. Процес (ННС) ненасильницького спілкування. Застосування ННС в нашому житті.**

Самосвідомість як настанова й комунікативна індукція. Рівні життєвої програми, що визначають основні способи життєздійснення суб'єкта. Багатошаровість у ієрархізації статусно-рольової визначеності соціального й особистісного позиціонування сучасної доби. Культурна ситуація сучасності та форми самопізнання. Алгоритм ННС: почуття, факти, потреби, прохання.

Правила спілкування без агресії.

**СРС:** Від суспільства до особистості. Від особистості до суспільства. Проблема індивідуальності: історичні та психофізіологічні аспекти. Автентичність *dasein* як проблема і завдання. Теорія дзеркального Я.

## **Лекція 3. Тема 1.3. Спостереження без оцінювання. Висловлення почуттів емпатійне сприймання**

Самовизначення особистості через індивідуальну розбудову референцій. Конотативний простір та віртуальна самореалізація. Компенсаторний потенціал стратифікаційних детермінант. Спостереження та емпатія як компоненти ненасильницького спілкування. Емпатійне слухання.

**СРС:** Емоційно зріле ННС та застосування в повсякденному житті.

## **Лекція 4-5. Тема 2.1. Вирішення конфліктів шляхом ННС**

Політико-економічне, культурно-соціальне та геополітичне підґрунтя сучасного бачення розвитку особистості як актора різнорівневих трансформацій суспільної практики та соціо-гуманітарного дискурсу поведінкових наук постіндустріальних суспільств у вирі модернізацій. Конфлікт. Поняття, причини виникнення, структура, динаміка. Стратегії поведінки в конфлікті. Розв'язання конфліктів.

**СРС:** Гноблення та експлуатація у сучасному розумінні цих дефініцій.

## **Лекція 6. Тема 2.2. ННС та медіація в розв'язанні конфліктів**

Етапи ненасильницького спілкування. Принципи ненасильницького спілкування Принципи медіації. Процедура медіації. Етапи проведення медіації. Правила. Задачі кожного етапу.

**СРС:** Альтернативні способи розв'язання конфліктів. Моделі відновлення справедливості.

## **Лекція 7. Тема 2.2 Кроки ННС для розв'язання конфліктів**

Принципи ненасильницького спілкування

Етапи ненасильницького спілкування

1 крок. Спостереження-факт — «Що відбулося?»

2 крок. Почуття — «Що відчуваю зараз я і здогадка, що можеш зараз відчувати ти»

3 крок. Потреби — «Що важливо для мене і що, я думаю, є важливим для тебе»

4 крок. Прохання — «Поговорімо про це, коли обоє будемо спокійні», «Давай певний час не будемо до цього повертатись»

## **Лекція 8. Тема 2.3 ННС та роль медіатора**

Психологічні особливості посередницької діяльності. Психологічні особливості особистості медіатора. Комунікативні навички медіатора. Етичні принципи роботи медіатора.

**СРС:** застосування медіації в різних сферах життя. Сімейна медіація. Медіація у школі. Медіація в громаді. Медіація в бізнесі.

## **Лекція 9. Тема 2.4. Про потреби стратегії та аналіз в ненасильницькому спілкуванні**

Децентралізація, деконструкція соціального як спосіб звільнення від тоталітаризму, приводить adeptів постмодерного потрактування дійсності до нігілізму, спроб викликати (спровокувати) реакції від хаосу, оскільки відкрите суспільство проти колективних ідентичностей і порядку, що вони формують.

### **Семінарські (практичні) заняття**

#### **Рекомендована тематика практичних (семінарських) занять.**

Метою семінарських занять є формування умінь самостійно опрацювати різноманітні джерела інформації, фахової, перш за все; інформацію з Мережі, критично осмислюючи та продуктивно обговорюючи її

Основні завдання циклу семінарських занять:

- закріпити отримані під час опрацювання теоретичного матеріалу передбачені кредитним модулем положення щодо особливосте застосування ННС в повсякденному житті;
- активізувати навчальний процес через колективне обговорення найбільш цікавих і дискусійних питань прочитаних першоджерел за темами, означеними програмою;
- заохотити до інтерактивного спілкування, формуючи вміння аргументовано й оперативно висловлювати власну точку зору з її обов'язковою концептуалізацією та посиленням на авторитетні джерела.

## **Розділ 1. Основи ненасильницького спілкування**

### **Тема 1.1. Знайомство з ННС**

Де пролягає межа поміж насильством фізичним та психологічним. Моральна та кримінальна відповідальність, або чому спільнота завжди поспішає, а держава завжди запізнюється...

Необхідність та можливості ненасильницького родинного спілкування. Примус у вихованні. Навчання, соціалізація, виховання. Ефективність соціопатів. Ювенальна юстиція – що у підґрунті постановня інституцій?

**Семінарське заняття 1.** Групова робота, виконання вправ.

**Семінарське заняття 2-3.** Робота в групі. Письмова робота «Аналіз конфлікту».

**Тема 1.2. Процес (ННС) ненасильницького спілкування. Застосування ННС в нашому житті.**

**Семінарське заняття 4.** Робота в групі Чи можуть бути незаконними правильні дії і законними не правильні? Письмова робота «Аналіз ситуації».

**Семінарське заняття 5-6.** Письмова робота «Аналіз ситуації»

### **Тема 1.3. Спостереження без оцінювання. Висловлення почуттів емпатійне сприймання.**

**Семінарське заняття 7-8.** Емпатійне слухання. Відрацювання навички «уміння слухання» Відпрацювання навички "уміння слухати", яка включає вміння чути і розуміти слова співрозмовника; вміння утримуватись від демонстрації емоцій, коли це недоречно; вміння допомогти співрозмовнику позитивними (підтримуючими) жестами, мімікою, короткими репліками.

**Семінарське заняття 9.** Вправа «Що я хочу відчувати»

## **Розділ 2. Вирішення конфліктів за допомогою медіації та ненасильницького спілкування**

### **Тема 2.1. Вирішення конфліктів шляхом ННС**

#### **Семінарське заняття 10-11.**

Пропрацювання емпативного ненасильницького спілкування. Етапи 1. Спостереження-факт — «Що відбулося?» 2. Почуття – «Що відчуваю зараз я і здогадка, що можеш зараз відчувати ти» 3. Потреби – «Що важливо для мене і що, я думаю, є важливим для тебе» 4 . Прохання — «Поговорімо про це, коли обоє будемо спокійні», «Давай певний час не будемо до цього повертатись».

### **Тема 2.2 . ННС для розв'язання конфліктів**

**Семінарське заняття 12-13.** Практика ненасильницького спілкування

1. Розмовляйте «я-повідомленнями»: я відчуваю зараз гнів/роздратування/сум/збентеженість — людина говорить про себе, а не «ти верзеш дурниці/ти не розумієш»;
2. Позбудьтеся оціночних висловлювань. Щойно ми вішаємо оцінку на певне явище, а тим паче, якщо наш співрозмовник із цим незгоден, ми викликаємо реакцію — спротив і захист. Не оцінювати складно, бо наш мозок робить це автоматично — це його функція, щоб гарантувати людині безпеку і виживання.

### **Тема 2.3. ННС та роль медіатора**

**Семінарське заняття 14-15.** Письмова робота «Етапи та задачі медіації»

Робота в групі. Практика роботи з конфліктом у групах.

### **Тема 2.4. Про потреби стратегії та аналіз в ненасильницькому спілкуванні**

**Семінарське заняття 16-17.** Практика роботи з конфліктом у групах.

Колесо емоцій Роберта Плутчіка. Відпрацювання вправ. Вправа, щоби зменшити тривожність і налаштуватися на концентрування уваги.

**Семінарське заняття 18.** МКР

## **6. Самостійна робота студента**

З метою поглиблення знань студентів з дисципліни, отримання досвіду самостійної роботи з науковою літературою пропонується самостійне опрацювання наукової літератури з проблемних питань політичної науки. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни.

Крім того студенти мають самостійно розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації вільно відповідати на поставлені питання.

Самостійна робота здобувача включає:

підготовка до аудиторних занять – 56 год;

підготовка до модульної контрольної роботи – 4 год;

підготовка до заліку – 6 год.

Загалом – 66 год.

## Політика та контроль

### 7. Політика навчальної дисципліни (освітнього компонента)

Вивчення дисципліни проводиться згідно існуючої методики організації навчального процесу у вищих навчальних закладах, що передбачає питому вагу самостійної роботи студентів. Семінарські заняття поглиблюють теоретичні знання з відповідних тем навчальної дисципліни, закріплюють практичні навички дискусій, відстоювання своєї наукової позиції, роботи з літературою, а також формують уміння оцінки, аналізу й управління електоральними процесами і конфліктами, що з ними пов'язані, за допомогою практичних завдань. Також, на семінарських заняттях передбачено робота в групах.

#### Відвідуваність і виконання завдань

Активна участь студента на практичних заняттях є обов'язковою і буде вимагатись. Рейтинг студента значною мірою формуватиметься за результатами його роботи на практичних (семінарських) заняттях.

Теми і завдання для практичних занять передбачені робочою програмою дисципліни, доступною з особистого кабінету студента в системі «Кампус» або на сайті кафедри соціології.

На лекціях та практичних заняттях допускається використання ноутбуків, смартфонів, але лише для цілей, зумовлених темою заняття і відповідним тематичним завданням. Використовувати зазначені (та інші подібні) засоби для розваги чи спілкування під час заняття не варто. Відповідати на питання викладача, читаючи з екрану смартфона, ноутбуку чи з підручника не варто також. Це характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

Студент на практичному занятті може використовувати підготовлені ним письмові нотатки з питань теми заняття (або передбачених завданням), однак висловлювати позицію, читаючи з аркуша паперу не варто. Це також характеризує рівень підготовки студента не з кращого боку.

#### Форми роботи

Тематика лекцій висвітлена у робочій програмі дисципліни. Вітаються питання від студентів до викладача під час лекції. Викладач може ставити питання окремим студентам або загалом аудиторії. Допускається і вітається діалог між студентами і викладачем на лекції. Семінарські заняття мають на меті розвиток у студентів вміння працювати з науковою літературою, готувати виступи на базі попередньої аналітичної роботи, формулювати та відстоювати свою позицію, брати активну участь у дискусії. Також, передбачена робота в групах (імітаційні вправи).

До запланованих видів навчальних занять відносяться лекції, семінарські заняття, а також планується проведення модульної контрольної роботи і експрес – контрольних. Щодо методів, які використовуються під час вивчення матеріалу дисципліни, то варто відмітити, що застосовуються стратегії активного і колективного навчання, які визначаються наступними методами і технологіями:

1) методи проблемного навчання (проблемний виклад, частково-постановчий, дискусія, імітаційні вправи), тощо;

2) особистісно-орієнтовані (розвиваючі) технології, засновані на активних формах і методах навчання («мозковий штурм», «аналіз ситуацій» ділові, рольові та імітаційні ігри,

дискусія, експрес-конференція, навчальні дебати, круглий стіл, кейс-технологія, проектна технологія і ін.);

3) інформаційно-комунікаційні технології, що забезпечують проблемно-дослідницький характер процесу навчання та активізацію самостійної роботи студентів (електронні презентації для лекційних занять, використання аудіо-, відео-підтримки навчальних занять, Розробка і застосування на основі комп'ютерних і мультимедійних засобів творчих завдань, доповнення традиційних навчальних занять засобами взаємодії на основі мережевих комунікаційних можливостей (інтернет-форум, інтернет-семінар і ін.).

## **Політика університету**

### **Академічна доброчесність**

Політика та принципи академічної доброчесності визначені у розділі 3 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

(інша необхідна інформація стосовно академічної доброчесності)

### **Норми етичної поведінки**

Норми етичної поведінки студентів і працівників визначені у розділі 2 Кодексу честі Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського». Детальніше: <https://kpi.ua/code>.

### **Неформальна освіта**

За бажанням здобувача, в умовах, що не сприяють регулярному відвідуванню занять, допускається вивчення окремих змістовних частин дисципліни в асинхронному режимі, зокрема через опанування дистанційних курсів та інших форм неформального навчання. Для врахування в рейтинговій системі оцінювання балів за такі курси, вони мають змістовно відповідати певним темам силабусу, а їх проходження узгоджене з викладачем дисципліни. На підтвердження проходження неформального навчання студент має надати відповідний документ (сертифікат) із зазначенням назви курсів та їх обсягу в годинах. Визнання результатів неформальної освіти відбувається у порядку визначеному у відповідному Положенні КПІ ім. Ігоря Сікорського: <https://osvita.kpi.ua/node/179>.

### **Процедура оскарження результатів контрольних заходів оцінювання**

Студенти мають можливість підняти будь-яке питання, яке стосується процедури контрольних заходів та очікувати, що воно буде розглянуто згідно із наперед визначеними процедурами. Для оскарження контрольних заходів студент має подати заяву, у якій має бути вказана причина оскарження, наведені факти упередженості викладача. Викладач повинен обговорити дану заяву зі студентом особисто на консультації. Комісія може вирішити провести контрольний захід повторно, або відхилити заяву. Рішення комісії є остаточним та оскарженню не підлягає.

## **8. Види контролю та рейтингова система оцінювання результатів навчання (PCO)**

Поточний контроль: опитування за темою заняття, виконання завдань

Календарний контроль: проводиться двічі на семестр як моніторинг поточного стану виконання вимог силабусу.

Семестровий контроль: залік

### **Оцінювання та контрольні заходи**

Рейтинг студента з навчальної дисципліни складається з балів, що він отримує за:

1. робота на семінарських заняттях;
2. виконання модульної контрольної роботи.

#### **1. Робота на семінарських заняттях** оцінюється максимально в 5 балів.

Максимальна кількість балів на всіх практичних заняттях дорівнює  $5 \text{ балів} * 14 = 70 \text{ балів}$ .

Критерії оцінювання:

- «відмінно» – творчий підхід до розкриття проблеми, залучення різноманітної інформації та обґрунтування доцільності її використання – 5 балів;
- «добре» – глибоке розкриття проблеми (на рівні «сутність»- «закономірність»), відображена власна позиція – 4 бали;
- «задовільно» – обґрунтоване розкриття проблеми з певними недоліками (брак посилань) – 3 бали;
- «незадовільно» – відсутня робота на семінарі, – 0 балів.

#### **2. Модульна контрольна робота**

Ваговий бал – 30.

Відповіді оцінюються наступним чином:

- «відмінно» – повна відповідь (не менше 90% потрібної інформації) – 27-30 балів;
- «добре» – достатньо повна відповідь (не менше 75% потрібної інформації), або повна відповідь з незначними неточностями – 22-26 балів;
- «задовільно» – неповна відповідь (не менше 60% потрібної інформації) та незначні помилки – 18-21 бали;
- «незадовільно» – відповідь не відповідає вимогам на «задовільно» – 0-17 балів.

#### **3. Заохочувальні бали**

Всього не більше 10 балів за такі види робіт:

- за науково-дослідницьку діяльність (участь у конференціях, конкурсах студентських робіт, публікації);
- участь у факультетських олімпіадах з дисципліни та всеукраїнських олімпіадах.

Рейтингова оцінка з навчальної дисципліни доводиться до здобувачів на заліку під час заліково-екзаменаційної сесії.

Здобувачі, які мають рейтингову оцінку 60 і більше балів, отримують відповідну до набраного рейтингу оцінку без додаткових випробувань.

Зі здобувачами, які мають рейтингову оцінку менше 60 балів, а також з тими здобувачами, хто бажає підвищити свою рейтингову оцінку, викладач проводить семестровий контроль у вигляді залікової контрольної роботи або співбесіди.

#### **4. Залік.**

Ваговий бал – 100.

Залік передбачає відповідь студента на два питання. Питання є різними за змістом, відповідають тематиці лекцій, семінарів, самостійної роботи, питань з самоконтролю.

### **Критерії оцінювання:**

- 48-50 балів - студент демонструє глибоке знання змісту навчального матеріалу, здатність до системного й міждисциплінарного аналізу проблем курсу; вільно й коректно використовує наукові поняття та терміни, формулює логічні, аргументовані висновки, виявляє власну обґрунтовану позицію щодо дискусійних питань;
- 43-47 бали - студент демонструє дуже добрий рівень засвоєння навчального матеріалу, добре орієнтується в основних темах курсу, здатний до аналізу та узагальнення; можливі поодинокі неточності у формулюваннях або прикладах, які не впливають суттєво на загальний рівень відповіді;
- 38-42 бали - студент демонструє достатньо повне розуміння основних тем і питань курсу. Використовує базову наукову термінологію, однак аналіз є переважно описовим; висновки сформульовані, але не завжди достатньо аргументовані;
- 33-37 бали - студент демонструє загальне уявлення про навчальний матеріал, але відповіді містять помітні неточності у визначеннях, прикладах або логіці викладу; застосування наукової термінології є обмеженим, аналітична складова виражена слабо;
- 30-32 бали - студент демонструє фрагментарні знання окремих тем курсу, орієнтується лише в частині ключових понять; відповіді неповні, поверхові, висновки недостатньо обґрунтовані або відсутні;
- 0-29 балів - студент не орієнтується у ключових поняттях і проблематиці курсу, демонструє поверхові або хаотичні знання; відсутні аналітичне мислення та вміння застосовувати отримані знання; відповіді нелогічні або неповні.

### **Умови позитивної проміжної атестації:**

Для отримання «зараховано» з першої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 10 балів, для отримання «зараховано» з другої проміжної атестації студент повинен мати не менше ніж 20 балів.

### **Умови допуску до заліку:**

Умовою допуску студента до заліку є зарахування модульної контрольної роботи.

### **Таблиця відповідності рейтингових балів оцінкам за університетською шкалою:**

Рейтингова оцінка здобувача (бали)	Університетська шкала оцінок рівня здобутих компетентностей (результатів навчання)
100-95	Відмінно
94-85	Дуже добре
84-75	Добре
74-65	Задовільно
64-60	Достатньо
Менше 60	Незадовільно

## **8. Додаткова інформація з дисципліни (освітнього компонента)**

### **Рекомендації студентам**

Для того, щоб поглибити знання студентів з дисципліни, а також показати їх практичну значущість, усі форми академічної діяльності необхідно формувати як співпрацю, так, для отримання студентами релевантної та адекватної інформації впродовж досвіду самостійної роботи з науковою літературою, іншими джерелами інформації, пропонується обговорення вражень, концептуалізація висновків шляхом комунікації у месенджерах, групових чатах, електронному листуванні з викладачем. Варто також використовувати комунікативні можливості середовища G-Suite. Це стосується як безпосередньо матеріалів з проблем соціології особистості, так і питань філософсько-антропологічного, соціологічного, психолого-педагогічного, стибу, тощо. Від студентів вимагається знання основних проблем та визначень, творчий підхід до опрацювання семінарських тем, вільне володіння категоріальним апаратом із дисципліни. Крім того студенти мають розглянути завдання призначені для самостійної роботи і на основі цієї інформації аргументовано відповідати на поставлені питання, а також бути готовими до практичного застосування отриманих відповідей як інструментарію у дослідженні соціальної реальності.

Працюючи на лекції студенту варто конспектувати основні поняття, ознаки, класифікації, визначення, алгоритми, про які розповідатиме викладач. Якщо студент буде уважно слухати, фіксувати відповідний матеріал, потім прочитає цей текст, застосує його при вирішенні завдання чи підготовці до практичного заняття. Якщо після цього студент презентує свою обґрунтовану позицію (думку), критично оцінить позиції (думки) інших студентів, ставитиме питання викладачу та студентам – обсяг засвоєного ним навчального матеріалу і глибина його розуміння збільшуватиметься в рази.

Готуючись до практичного заняття студент має обов'язково опрацювати лекційний матеріал певної теми, бажано ознайомитись з додатковими ресурсами в мережі. При виникненні питань, виявленні незрозумілих положень необхідно обов'язково обговорити їх з викладачем. На семінарському занятті навіть добре підготовлений студент не повинен залишатись пасивним спостерігачем, а активно включатись у обговорення питання. Якщо ж студент не ознайомився з навчальним матеріалом, йому варто уважніше слухати виступаючих, і завдяки отриманій інформації намагатись компенсувати недоліки підготовки до заняття. Не слід відмовляти від відповіді на питання викладача. Навіть якщо студент не знає відповіді, доцільно спробувати відповісти, висловити свою думку, виходячи з власних знань, досвіду, логіки запитання тощо. При цьому не треба боятися помилитися – одним з важливих завдань вивчення гуманітарних дисциплін є вироблення вміння логічно мислити і відповідно висловлювати власні думки. Однак, варто пам'ятати, що незнання матеріалу дисципліни є суттєвим недоліком роботи студента і буде негативно впливати на його загальний рейтинг. Відповідальне ставлення до підготовки на кожне семінарське заняття дає змогу не лише правильно засвоїти навчальний матеріал, але й зекономити зусилля при проходженні семестрового контролю.

### **Дистанційне навчання**

Можливе синхронне дистанційне навчання з використанням платформ для відео-конференцій та освітньої платформи для дистанційного навчання в університеті.

### **Інклюзивне навчання**

Допускається

### **Робочу програму навчальної дисципліни (силабус):**

Складено старшим викладачем Василець Ольгою Іванівною та ставшим викладачем Казьміровою Оксаною Миколаївною.

Ухвалено кафедрою соціології (протокол № 12 від 24.05.2024)

Погоджено Методичною комісією факультету (протокол № 9 від 26.06.2024)

## ПИТАННЯ ДО МОДУЛЬНОЇ КОНТРОЛЬНОЇ РОБОТИ

1. Почуття і потреби у процесі Ненасильницького спілкування .
2. Вирішення конфліктів та медіація.
3. Що таке ненасильницьке спілкування? У чому його суть?
4. Коли й чому з'явилася ідея ненасильницького спілкування?
5. Як навчитися застосовувати методи ненасильницького спілкування в житті? З чого почати?
6. Як навчитися застосовувати методи ненасильницького спілкування в житті? З чого почати?
7. Як людям допомагає в роботі застосування методів ненасильницького спілкування?
8. Які 4 кроки ненасильницького спілкування?
9. Що таке емоційний інтелект?
10. Яким, на Ваш погляд, був би світ, якби всі перейшли до ННС?
11. Яка мета емоційно зрілого ННС?
12. Що таке емпатія?
13. Емпатія в ННС.
14. Маршалл Розенберг і його внесок в розвиток ННС
15. Почуття і потреби у процесі Ненасильницького спілкування .
16. Конфлікт. Поняття, причини виникнення, структура, динаміка.
17. Стратегії поведінки в конфлікті.
18. Методи розв'язання конфліктів.
19. Альтернативні способи розв'язання конфліктів.
20. Моделі відновлення справедливості.
21. Психологічні особливості посередницької діяльності.
22. Комунікативні навички медіатора.
23. Етичні принципи роботи медіатора.